Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ενας λαός ξυρώνεται ἄνα δείξη πώς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φυσικούς της κόλπους.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ'. ✻ ΑΘΗΝΑ, ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΗ 1909 ✻ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2 ✻ ΑΡΙΘΜΟΣ 325

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ. Ὁ Νουμᾶς.
» Ἡ Ἀνοιξη.
ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ. Λόγια κ' ἀντίλογοι—Ἀνθίσματα.
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Πολεμιστής.
ΚΟΥΛΟΥΒΑΤΟΣ. Ὁ Θεμιστοκλῆς μπροστὰ στοὺς Πέρσες.
ΚΡΟΥΜΠΑΧΕΡ. Ἕνας νέος θησαυρὸς τῆς Ἑλλ. γλώσσης (μεταφρ. Alex. Steinmetz).
Ζ. ΜΑΚΡΗΣ. Τὰ σημερνὰ κὶ γρόνια (τέλος).
Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗΣ. Ὁ μουσικός.
ΤΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΙΔΗΣ. Ὁ γάμος τῆς Ἀσημίας.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ-

Ο ΝΟΥΜΑΣ

Ὁ Νουμᾶς, μὲ τὰ 1909, βουλλώνει τὰ ἕξη του χρονάκια. Καὶ νὰ τος ποὺ ἀρχίζει, πάντα φρέσκος, πάντα γεμάτος ἐλπίδες, τὴν ἑβδομή του τὴ χρονιά. Δὲν ἀξιζει τάχα νὰ τονὲ συχαροῦμε; Τοῦ χρωστοῦμε κάμποσα καὶ δὲν ταιριάζει νὰ τὰ ξεχάσουμε. Συγκέντρωσε τοὺς δημοτικιστάδες, πολέμησε στὰ γερὰ τὸν ἅγιο τὸν ἀγώνα. Μὰ τί θὰ πῆ ἀφτό; Θὰ πῆ ἄραγες πὼς ὁ Νουμᾶς δὲν ἔχει τὰ ψεγαδάκια του; Κάθε ἄλλο. Μήτε σκοπέβω νὰ τοῦ τὰ κρύψω. Θαῤῥῶ μάλιστα πὼς εἶμαι σύφωνος μαζί του, γιατὶ ὁ Νουμᾶς, ὁ ἀρχαῖος ὁ Νουμᾶς τῆς Ῥώμης, ἀγαποῦσε τὴ δικιοσύνη, κι ὁ σημερνός μας, ὁ ῥωμαΐκος ὁ Νουμᾶς, ὅ τι κατάλαβε πὼς εἶναι ἄδικο, τὄκαμε ἀπόφαση πιά, θὰ φιλοτιμηθῆ κιόλας νὰ τὸ διορθώση.

Νά, τὰ ψεγάδια του, πρῶτα πρῶτα, εἶναι τἀνυπόφορα τὰ τυπογραφικά του τὰ λάθια. Τέτοια λάθια προέρχονται, καθὼς ξέρουμε, ἀπὸ τὴν περίφημη τὴ φιλιγάδα μας, ἀπὸ τὴν ἀχώριστη συντρόφισσά μας, τὴν ἀπροσεξιά. Ἐμεῖς ὅμως τροκηρύξαμε ἀπαρχῆς πὼς τὄφελος τὸ σημαντικότερο τῆς δημοτικῆς μας, εἶναι ἴσια ἴσια νὰ μάθουμε στὸ Ῥωμιὸ νὰ προσέχη. Λοιπὸν ἀπὸ δῶ κι ὁμπρός θὰ προσέχη κι ὁ Νουμᾶς.

Μήπως εἶναι τὸ μόνο του ψεγάδι, ἀφτό; Δὲν πιστέβω. Τὸν παινέσαμε πιὸ ἀπάνω ποὺ συγκέντρωσε τοὺς δημοτικιστάδες. Νὰ μὴν τὰ μασοῦμε· ἴσως δὲν τοὺς συγκέντρωσε ἀρκετά. Στὴν ὁρμή, στὴ φούρια τῆς μάχης, μπορεῖ καὶ νὰ πείραξε μερικούς. Μπορεῖ νὰ τοῦ ξέφυγε καὶ κανένας λόγος ποὺ καλήτερο θἄτανε νὰ μὴν τοῦ ξεφύγη. Ἂς τὸ περάσουμε καὶ τοῦτο γιὰ λάθος τυπογραφικό. Λάθια παρόμοια, ὁ Νουμᾶς δὲν ἔχει ὄρεξη καμιὰ νὰ τὰ ξανακάμη. Νὰ βλέπατε τί φρόνιμος, τί νόστιμος, τί γλυκὸς ποὺ κατάντησε! Θεοῦ χαρά. Μόνο εἰρήνη κι ἀγάπη βάζει μὲ νὸ νοῦ του. Ἐ! πρέπει νὰ καὶ σεῖς νὰ τονὲ βοηθήσετε λιγάκι· πρέπει νὰ μᾶς ἔρθουνε κι ὅσοι στεκόντανε ὡς τὰ σήμερα κάπως μακριά, ἐπειδή, τώρα ποὺ στὸ ῥωμαΐκο τόσοι καὶ τόσοι καταλάβανε τὸ ζήτημα τὸ ἐθνικό, μὲ τὴν εἰρήνη καὶ μὲ τὴν ἀγάπη θὰ κατορθώσουμε τἀκατόρθωτα.

Ὁ Νουμᾶς στάθηκε γιὰ πολλοὺς καὶ καλὸ παράδειγμα. Μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρό, ἄλλο κατωφύγι, ἄλλη φωλιά, δὲν εἶχε ἡ δημοτική. Ἀγάλια γάλια, μπαίνει παντοῦ. Ἐνῶ μάλιστα, ὕστερας ἀπὸ τὸ Νουμά, δὲν εἴτανε φύλλο ποὺ νὰ βγαίνη στὴ δημοτική, νὰ ποὺ μᾶς βγαίνει ἄξαφνα καὶ δέφτερο. Τὸ σημειώνω πίτηδες ἐδῶ, γιὰ νὰ μοῦ δοθῆ ἔτσι ἀφορμὴ νὰ χαιρετήσω τὸ ἀξιόλογο τὸ φύλλο ποὺ δημοσιέβεται στὴν Πόλη, ὁ Λαός, ὀχτασέλιδος, κεριακάτικος σὰν τὸ Νουμά. Νὰ γραφῆτε ὅλοι σας συντρομητάδες· νὰ γραφοῦνε ἀκόμη καὶ κεῖνοι ποὺ μπορεῖ νὰ μὴν μπήκανε καθαφτὸ στὸ νόημα, ποὺ διστάζουνε ἢ ποὺ φοβοῦνται, γιατὶ ὁ Λαός, ὅπως μοῦ τὸ μηνοῦνε ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Ἀδερφάτο τῆς Πόλης, εἶναι καμωμένος γιὰ ὅσους «κλίνουνε πρὸς τὴν Ἰδέα». Ἔχει κι ἄλλα προτερήματα ὄξω ἀπὸ τὸ συβιβασμό του. Τὸ ἀκούσατε τί σπουδαῖα πράματα ποὺ ἀκολουθήσανε στὴν Τουρκιὰ μὲ τὸ Σύνταγμα. Στὸν πρόλογο τοῦ φετεινοῦ μου τόμου Ῥόδα καὶ Μῆλα, θὰ διῆτε, ἂν τὸν κοιτάξετε, καὶ κάτι φιλοσοφίες δικές μου γιὰ τὸ μεγάλο τὸ κίνημα. Μὲ τὸ Λαό, ποὺ διεφτυντής του εἶναι ὁ Γιαννιός θὰ εἶστε πιὸ κερδεμένοι, ἀφοῦ κάθε βδομάδα θὰ διαβάζετε τὰ νέα γιὰ τὸ τί γίνουνται οἱ φίλοι μας ἐκεῖ κάτω. Ἴσως σὰν περιωρισμένο λιγάκι τὸ φύλλο στὴν Πόλη, στὰ Πολίτικα καὶ στὰ πολιτικά. Δὲν πειράζει. Ἔχει μέσα καὶ κάποια φιλολογία· προσπαθοῦνε οἱ συντάχτες νὰ μᾶς ξεσκεπάσουνε τὶς ὀμορφιὲς τῆς τούρκικης καὶ νεοτούρκικης φιλολογίας, καὶ μεταφράζουνε ὅπο μποροῦνε. Βλέπετε πὼς τὰ δυὸ περιοδικὰ ἔχουνε χωριστὸ σκοπὸ τὸ καθένα, πὼς εἶναι χρήσιμα καὶ τὰ δυό. Κανένας ἀνταγωνισμός, καμιὰ σύγκριση ἀναμεταξύ τους δὲν ὑπάρχει. Τὶς γενικὲς ἰδέες, τὰ ζουμερὰ τὰ ῥωμαΐκα τὰ δηγήματα, σὰν τὸ τελεφταῖο τοῦ Ἀβάζου μας, τὴν ὡραία, τὴ χαριτωμένη καὶ τὴν κανονικὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ, ὅλα, πάντα καὶ πάντα, καθὼς πρῶτα, θὰ τὰ χαίρεστε στὸ Νουμά.

Πῶς νὰ τοῦ ἐφκηθῶ καλήτερα τὴν πρωτοχρονιά, παρὰ μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ βουλλώση καὶ τὰ ἑφτά του τὰ χρονάκια; Μὲ τὸ κουράγιο, μὲ τὴ φρόνησι, μὲ τὴν ἀλύπητη δουλειά, μὲ τὴν εἰρήνη, θὰ τὸ καταφέρη. Ἐγὼ εἶμαι φίλος του παλιὸς καὶ μνήσκω φίλος του. Εἴδατε μάλιστα πὼς τοῦ τὰ ψέλνω, σὰ φίλος ποὺ εἶμαι καὶ τῆς ἀλήθειας. Μὰ τὸν καμαρώνω κιόλας. Σὲ ὅλο τὸ ῥωμαΐκο κατάντησε σήμερα γνωστός. Δὲν εἶναι μικρὸ πρᾶμα. Τὶς περάλλες μιλοῦσα ἐδῶ στὸ Παρίσι μ' ἕναν Καστελλοριζιό. Μοῦ ἔμαθε καὶ κάτι πολὺ νόστιμο, πὼς ὁ δήμαρχος τοῦ Καστελλόριζου φοβότανε τοὺς μαλλιαροὺς, ἐπειδὴ τὸν εἴχανε πείσει πὼς μαλλιαρὸς θὰ πῆ προτεστάντης! Ὁ τίμιος ὁ ἄθρωπος, ἅμα κατάλαβε, ἅμα ἔνταωσε πὼς γελοῦνε τὸν κόσμο, ἔγινε ἄξαφνα καὶ τοῦ λόγου του μαλλιαρός. Πῶς ἔγινε ὅμως; Ἔγινε, γιατὶ δυὸ δικοί μας τοῦ ξηγήσανε τὰ πράματα. Τοῦ τὰ ξηγήσανε μὲ τὸ Νουμὰ στὸ χέρι. —«Νὰ ἡ μαλλιαρή! Διάβασε καὶ θὰ κρίνης.»

Πόσοι ἄλλοι διαβάζουνε καὶ κρίνουνε μὲ τὸ Νουμά! Θέλει καιρό, θέλει πολὺ καιρὸ γιὰ νὰ διαδοθῆ στὸ ῥωμαΐκο μιὰ φημερίδα· θέλει καιρὸ καὶ κόπο καὶ ἀγώνα, ὅς που νὰ διαδοθῆ φημερίδα γραμμένη στὴ δημοτική. Τὸ κατώρθωσε ἀφτὸ μιὰ ὁ Νουμᾶς, καὶ θὰ εἴτανε κρῖμα, θὰ εἴτανε ὀλέθριο νὰ μὴν τὸν εἴχαμε. Ῥίζωσε στἄγια τὰ χώματα, καὶ τώρα εἶμαι βέβαιος πὼς χρονιὰ τὴ χρονιά, θὰ βλέπουμε τὼραῖο τὸ δέντρο νὰ βγάζη ἄπειρους καρπούς, νἀπλώνη τὰ κλαριά του, γιὰ νὰ μποροῦμε ἥσυχα καὶ μεῖς νἀναπαβούμαστε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν πλούσια φυλλωσιά του, μελετώντας τὴν Ἰδέα.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ο ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΥΣ ΠΕΡΣΕΣ

Μακρυὰ ἀπ' τὴ γῆ ποὺ ἐπέρασα τὰ παιδικά μου χρόνια
στὸν ὕπνο μου, στὸ ξύπνιο μου τὴ νίκη ἐνὸς Μιλτιάδη
ἔχοντας μόνο μου ὄνειρο, μακρυὰ ἀπὸ τἄγιο χῶμα
ποὺ μ' εἶδε μπρὸς τιτανικὸ κι' ὀλύμπια καταφρόνια
νὰ στήνω ἐμπρὸς στὰ δουλικὰ τοῦ Εὐριπιάδη λόγια,
μακρυὰ κι' ἀπ' τἀλησμόνητα τενὰ τῆς Σαλαμίνας
ποὺ τὴν πανώρια λευτεριὰ νὰ τοὺς χορίζω μ' εἶδαν
κάποιαν αὐγὴ μ' ἐδιώξανε οἱ κοντόθοροι Ἀθηναῖοι!

★

Πλατεια ἡ καρδιά μου γιὰ νὰ πῆ κατάρα, μὰ ἡ ψυχή μου
ἡ μαντικὴ ποὺ τὸ χρησμὸ ξεδιάλυνε ὅταν ἦρθε
ὁ ῥήγας σου ὁ ἀνίκητος καὶ κοσμοξακουσμένος
κ' ἔστησε θρόνο ὀλόχρυσο στοῦ Αἰγάλαιου τὰ ὕψη,
βλέπει κοντὰ μιὰν ἄλλη αὐγὴ ποὺ τὰ πελώρια τείχη
ποὺ ἐγὼ ἔδρωσα κ' ἐδούλεψα γιὰ νὰ τοὺς τὰ χαρίσω

θὰ τὰ γκρεμίζουν ἄσπλαχνα ἑνὸς Λύσαντρου οἱ ὁπλῖτες
τὴν ὥρα ποὺ ὁ πολεμικὸς αὐλὸς θὰ διαλαλάῃ
πέρα, ὡς τὰ πέρατα τῆς γῆς, πὼς σκλάβοι πιὰ γιὰ πάντα
θἆναι στῆς Σπάρτης τὸ ζυγὸ οἱ κοντόθοροι 'Αθηναῖοι!

*

Τότ' ἀπὸ ἄγρια ὀχλαλοὴ θἀντιλαλήσῃ ἡ Πνύκα
κι' ὅλοι στὸ στόμα θἄχουνε τὸ ἀθάνατο ὄνομά μου
μὰ θἆν' ἀργὰ γιατὶ νεκρὸς θὰ κοιτουμαι ἐδωπέρα
ποὔρχομαι, ἀθάνατε λαέ, ἱκέτης σου! Ἂν μιὰ μέρα
νικήθηκες δὲν εἶν' αὐτοὶ μὰ ἐγὼ ποὺ ἔχω νικήσῃ!
Κι' ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ ἐγὼ εἶμ' ἐδῶ, μαζί μου ἐδῶ εἶν' κ' ἡ νίκη,
ὅταν μικροὶ καὶ ταπεινοὶ κι' ἀνήμποροι καὶ σκλάβοι
θὰ χύνουν μαῦρα δάκρυα οἱ κοντόθοροι 'Αθηναῖοι!

Παρίσι, Νοέβρης 1908.

ΚΟΥΛΟΥΒΑΤΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΙ' ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΑΝΘΙΣΜΑΤΑ

Καρδιὰ τοῦ μεσημεριοῦ. Θανατερὸ λιοπῦρι. Τὸ φεῖδι λαχανιάζει μέσ' τὰ ρείπια ξαπλωτό. Μὲ πῆρες ἀπ' τὸ χέρι καὶ μὲ πῆγες ἀπὸ κάτου στὴν πορτοκαλιά, τὴν ἀνθοσκέπαστη.

— Ἄκου τί ἡσυχία! μοῦ εἶπες. Μόνη ἡ πορτοκαλιὰ σπαράζει κάποτε. Μέσα στὴν ἄπειρη γαλήνη πέφτουνε τ' ἀνθόφυλλά της σὰ σταλαματιές. Τ' ἀνθάκια τὰ λευκά της μοιάζουνε μὲ μάτια ποῦ πονοῦν καὶ κλαῖνε. Καὶ χύνουνε τὰ δάκρυα ἕνα ἕνα, σὰ νὰ τὰ μετροῦν καὶ νὰ τὰ νοιάζωνται.

Τῶν λουλουδιῶν ἡ ἄχνα, ποῦ ζοῦσαν καὶ πεθαίνανε, μᾶς ἔπνιγε.

— Μὴ σὲ βαρυθημήσῃ, μοῦ εἶπες, αὐτὸς ὁ μυριοθάνατος τῶν λουλουδιῶν. Εἶναι γιατὶ ἡ ζωὴ πληθαίνει στὸν κόρφο τῆς πορτοκαλιᾶς. Καὶ σὲ καρπῶν πλημμύρα θὰ ξεσπάσῃ.

Ἔσκυψες καὶ μὲ φίλησες. Μοῦ φάνηκε πορτοκαλάνθι μύριζε τὸ στόμα σου. Καὶ τὰ φιλιά σου σὰν ἀνθόφυλλα ἕνα ἕνα πέφτανε στὰ χείλη μου. Μοῦ φάνηκε πῶς θὰ πεθάνῃς ἀπὸ τὰ πολλὰ φιλιά, ποῦ μοῦδινες. Χλωμὰ ἤτανε τὰ χείλη σου, κ' εἶπα νὰ μὴν πεθάνῃς.

Ἔπειτα θυμήθηκα τί εἶπες γιὰ τῶν λουλουδιῶν τὸ θάνατο. Καὶ σ' ἄρπαξα κ' ἐγὼ στὴν ἀγκαλιά μου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ*)

Στὸ «Διεθνὲς ἑβδομαδιαῖο ἐπιστημονικό, καλλιτεχνικὸ καὶ τεχνικὸ περιοδικὸ» τοῦ Βερολίνου δημοσίευψε ὁ κ Krumbacher διατριβὴ γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἔκδοσης ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, ποὺ ἀποφασίστηκε ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ κυβέρνηση. Ἀπὸ τὴν διατριβὴ αὐτή, ποὺ θὰ εἴτανε καλὸ ἂν τὴν διαβάζανε οἱ διάφοροι Μιστριωτόπληχτοι, δημοσιεύουμε γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες τοῦ «Νουμᾶ» δυὸ τρία κομμάτια γιὰ νὰ ἰδοῦνε πῶς τὸ παίρνουν τὸ σπουδαῖο αὐτὸ ζήτημα οἱ «σλαβοπληρωμένοι» λόγιοι τῶν ξένων πανεπιστημίων.

«Τὸ σχέδιο τῆς ἔκδοσης μεγάλου ἔργου, ποὺ νὰ περιλαμβάνῃ τὴν ἱστορία ὅλου τοῦ λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας ἀπὸ τὸν Ὅμηρο ἴσαμε σήμερα εἶναι πολὺ σημαντικό. Το σχέδιο αὐτὸ ξεπερνᾷ καὶ τὴν πρότασή μου ποὺ ἔκανα στὰ 1904 στὸ Λονδῖνο κατὰ τὴν πρώτη συζήτηση γιὰ τὸν «Ἑλληνικὸ Θησαυρὸ» ποὺ ἤθελε νὰ βγάλῃ ἡ British Academy, καὶ ποὺ τὴν ξαναποστήριξα καὶ κατὰ τὴ συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς στὰ 1906 στὴ Βιέννη· ἡ ἰδέα μου τότες εἴτανε νὰ μὴ τελειώσῃ τὸ λεξικὸ μὲ τὸν 6 αἰῶνα μ. Χ., ἀλλὰ νὰ περιλαμβάνῃ καὶ ὅλη τὴ Βυζαντινὴ ἐποχή. Τὸ δυσκόλεστο μοναχὰ εἶναι, ποὺ οἱ δυσκολίες μιᾶς τέτοιας δουλειᾶς αὐξάνουν ὅσο περισσότερο ἀπομακρύνεται κανεὶς ἀπὸ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους, γιατὶ μοναχὰ γιὰ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ ἔχουμε ἀρκετὲς προκαταρκτικὲς ἐργασίες, ἐνῶ ὁλάκερα σχεδὸν λείπουνε γιὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους.

Πολλοὶ ἴσως νὰ ἀποροῦνε γιὰ τὴν ἰδέα νὰ ἑνωθῇ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα σὲ ἕνα λεξικὸ στὴν ἀρχαία, μεσαιωνικὴ καὶ νέα της περίοδο. Ἡ συντροφιὰ τῶν ποιητικῶν λέξεων τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Αἰσχύλου, τῶν φιλοσοφικῶν λέξεων τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη μὲ αὐτὲς τῶν «χυδαίων» μεσαιωνικῶν ποιημάτων καὶ τῶν κλεφτικῶν τραγουδιῶν θὰ φαίνεται ἴσως σὲ πολλοὺς ἀδύνατο. Κάποια τεχνικὴ δυσκολία θὰ προκύψῃ καὶ ἀπὸ τὶς τυπικὲς καὶ φθογγολογικὲς ἀλλαγὲς τῶν λέξεων, ἐπειδὴ γι' αὐτὲς ἡ ἴδια λέξη πρέπει νὰ ἀναφέρεται σὲ δυὸ ἢ τρία μέρη. Σὲ τέτοιες περίστασες ὅμως μπορεῖ νὰ γίνῃ μεταχείρισμα τῆς «ἀλιαδρομῆς», λ. χ. ἅμα θέλῃ κανένας νὰ βρῇ τὸ «νὰ» θὰ παραπέμπεται στ «ἵνα», ἀπὸ τὸ «μάτι» στὸ «ὀμμάτιον». Ἴσως μερικοὶ νὰ μᾶς ποῦνε, ὅτι ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ ἡ νεοελληνικὴ ἀποτελοῦνε δυὸ διάφορες γλωσσικὲς μορφὲς ἂν καὶ φαίνεται ἀκόμα ἡ γλωσσική τους ἑνότητα, καὶ θὰ μᾶς ποῦνε ἀκόμα, ὅτι κανένας δὲ σκέφτηκε τὴ λατινικὴ καὶ τὴν ἰταλικὴ νὰ ἑνώσῃ σὲ ἕνα λεξικό, ἂν καὶ οἱ δυὸ αὐτὲς γλῶσσες μὲ ὅλη τὴ διαφορά τους, ποὺ τὴν ἐγέννησε ὁ χρόνος, κατάγονται ἀπὸ τὴν ἴδια μητέρα. Στὰ τελευταῖα ὅμως ἔχουμε νὰ ἀπαντήσουμε ὅτι ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα σὲ πολλά, στὴ φωνητικὴ καὶ πρὸ πάντων στὴν ὀρθογραφία της, περισσότερο διαφέρει ἀπὸ τὴ λατινικὴ παρὰ ἡ νεοελληνικὴ ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνική, ἕνα φαινομενο, ποὺ ἐξηγιέται μὲ τό, ὅτι στὴ Λατινικὴ Δύση ὁ πολιτισμὸς εἶχε ἀλλάξει πιὸ πρωτήτερα τὴ μορφή του παρὰ στὴν Ἑλληνικὴ Ἀνατολή, ὅπου τὸ συντηρητικὸ Βυζαντινὸ κράτος διατηροῦσε ἴσαμε τὸν 15 αἰῶνα τὴν παράδοση.

Κατὰ βάθος ὅμως τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ λυθῇ μὲ τὴ θεωρία, γιατὶ κυρίως εἶναι ζήτημα τῆς πράξης. Δὲν μπορεῖ κανένας νὰ ἀρνηθῇ ὅτι τὸ μαζεμα ὅλων τῶν λέξεων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀρχαίους χρόνους ἴσαμε σήμερα εἶναι πάρα πολὺ ὠφέλιμο. Μεγάλη πρὸ παντων εἶναι ἡ ὠφέλεια μιᾶς τέτοιας ἐπιστημονικῆς ἐξέτασης, ποὺ γκρεμνίζει ὅλους τοὺς φραγμοὺς τοῦ χρόνου, σὲ ἑνώνει τὶς λέξες, ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἴσαμε σήμερα ἔχουνε διατηρηθῆ ἢ μόνες τους ἢ σὲ κομμὰ σύνθετη. Οἱ σ' ἕνα ἱστορικὸ λεξικὸ ἐξηγημένες ἀλλαγὲς τοῦ τύπου καὶ τῆς σημασίας θὰ ἀντεικονίζουνε πολλὲς φορὲς πνευματικὲς μεταβολὲς στὴν πνευματικὴ ζωὴ καὶ στὴν τύχη τοῦ ἔθνους. Πολλὲς ἀρχαῖες λέξες θὰ μᾶς δώσουνε ἐξήγηση γιὰ τὸ μεταχείρισμα τῶν νέων λέξεων καὶ ἀντίστροφα θὰ βροῦμε ἀπὸ τὸ νέο μεταχείρισμα πολλῶν λεξεων τὴν ἀληθινὴ ἀρχαία σημασία. Ὅτι ἡ σημασία ἀρχαίων ἑλληνικῶν λέξεων πολλὲς φορὲς ἐξηγιέται ἀπὸ τὸ μεταιωνικὸ καὶ νέο τους μεταχείρισμα, ξέρει ὁ καθένας ποὺ ἔχει μελετήσει βυζαντινὰ ἢ νεοελληνικὰ κείμενα μὲ τὸ ἀρχαιοελληνικὸ λεξικό.»

*

Πάρα κάτω μιλάει ὁ κ. Krumbacher γιὰ τὶς ξένες λέξες:

«Πιὸ δύσκολο εἶναι τὸ πρᾶμα, ἀναφορικὰ σ ξένες λέξες καὶ στὶς ξένες φθογγολογικὲς σύνθεσες,

*) Internationale Wochenschrift für Wissenschaft Kunstn-Technik». 19 τοῦ Δεκέμβρη 1908.

Ζ. ΜΑΚΡΗΣ

ΤΑ ΣΗΜΕΡΝΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ*)

ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

ΣΚΗΝΗ VI

ΓΙΑΤΡΟΣ, ΚΡΥΔΕΟΣ, ΚΩΣΤΑΣ, ΝΙΚΟΣ

ΚΡΥΔΕΟΣ. — Καλημέρα σας

ΓΙΑΤΡΟΣ. Καλημέρα, γιατρέ.

ΝΙΚΟΣ — Καλημέρα, γιατρέ.

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Τί νέα; Ἐγὼ τὰ ἑτοίμασα ὅλα.

ΚΡΥΔΕΟΣ. — Κ' ἐγὼ φρόντισα γιὰ τὰ ψιλά, τοῦ μίλησα γιὰ τὴν ἀμοιβή σου. Αὔριο θὰ πληρωθῇς. Ἔχει ἕνα φόβο, ποῦ σὲ βεβαιῶ μοῦ κάμνει κακὸ νὰ τὸν βλέπω. Τὸν ἐβεβαίωσα ὅμως, ὅτι κανένας κίνδυνος δὲν ὑπάρχει. Πρὶν νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ἐγχείρησιν, θέλει, λέγει, νὰ σ' ἐξετάσῃ ἐσένα, γιὰ μερικὰ πράγματα. Ποιός ξέρει, ποιός τὸν φόβισε.

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Ἔν οια σου, γιατρέ, ἂς τὸν παραλάβω ἐγὼ μιὰ φορὰ καὶ τοῦ διαλύω ὅλους τοὺς φόβους ποῦ μπορεῖ νἄχῃ.

ΚΡΥΔΕΟΣ. — Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ ἐπιθεωρήσω μιὰ στιγμὴ τὴν κλινική σου;

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Σὲ παρακαλῶ, ὁρίστε.

ΚΡΥΔΕΟΣ. — Ἄ! ξέχασα· θἄλθῃ κ' ἕνας φίλος του μαζύ.

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Δὲν πειράζει, ἂς ἔλθῃ ὅποιος θέλει.

(Μπαίνουν στὸ ἄλλο δωμάτιο)

ΣΚΗΝΗ VII

ΚΩΣΤΑΣ, ΝΙΚΟΣ

ΝΙΚΟΣ. — Πολὺ ἐρεθισμένο τὸν βλέπω σή μερα τὸν ἀδελφό σου.

ΚΩΣΤΑΣ. — Εἶναι ζωὴ αὐτὴ ποῦ κάμνει;. Νὰ σοῦ πῶ, Νῖκο, ἡ ἀντοχὴ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀνήκουστο πρᾶγμα.

ΝΙΚΟΣ. — Δὲν ξέρω, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀφίνεις μόνο, Κώστα. Καὶ μάλιστα ἂν ἐγὼ ἤμουνα στὴ θέση σου θἄγραφα τῆς μητέρας του νὰ γυρίσῃ πίσω. Ἡ Λιλή, ἐπὶ τέλους μας εἶνῃ μὲ τὶς θεῖές της.

ΚΩΣΤΑΣ. — Δὲν ἀφίνει ὁ γιατρός.

ΝΙΚΟΣ. — Τότε ἂς πηγαίνει κ' ἐκεῖνος στὴν ἐξοχή, νὰ ξεσκάσῃ λίγο.

(Χτυπᾷ τὸ κουδοῦνι τῆς ἐξώπορτας. Τρέχει ὁ Κώστας κι' ἀνοίγει).

ΣΚΗΝΗ VIII

ΝΙΚΟΣ (μόνος)

(Ἔρχεται ὁ ἄρρωστος μὲ δεμένο τὸν λαιμό, συνοδευόμενος ἀπὸ κάποιον).

ΣΚΗΝΗ IX

ΚΩΣΤΑΣ, ΑΡΡΩΣΤΟΣ, ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΑΡΡΩΣΤΟΥ, ΝΙΚΟΣ

ΚΩΣΤΑΣ. — Ὁρίστε, καθεῖστε. Τώρα θἄρθῃ ὁ γιατρός. Εἶναι μέσα μὲ τὸν κ. Κρυδέο.

(Ὁ Ἄρρωστος, ἀφοῦ χαιρετήσῃ σιγανά, κάθεται μὲ τὸν λαιμὸ ἀκίνητο. Ὁ Κώστας πηγαίνει στὸ παρακείμενο δωμάτιο καὶ εἰδοποιεῖ τὸν γιατρό. Μπαίνουν οἱ δυὸ γιατροί).

ΣΚΗΝΗ X

ΚΩΣΤΑΣ, ΝΙΚΟΣ, ΑΡΡΩΣΤΟΣ, ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΑΡΡΩΣΤΟΥ, ΓΙΑΤΡΟΣ, ΚΡΥΔΕΟΣ

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Καλῶς τον. Ἐ! πῶς τὰ πᾶμε;

*) Ἡ ἀρχή του στὸν ἀριθ. 324.